

מהדורת סיכומי גליון 45

סיכומי הדף - הידומי

רבי יחזקאל בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס צ"ט

מסכת עירובין פו - צב

דף פו

דייר שלא עירב ואינו בביתו בשבת אלא בעיר אחרת

לר"מ: בין ישראל בין נכרי אוסר [דירה בלא בעלים שמה דירה, (רש"י, ובד"ס. גזירה שאם יחזור בשבת, רעק"א)],

לר' יהודה: בין ישראל בין נכרי אינו אוסר. [דירה בלא בעלים לא שמה דירה],

לר' יוסי: נכרי - אוסר, [יכול לחזור בשבת] ישראל - אינו אוסר [א"י לחזור בשבת],

לרבי שמעון: ישראל שהלך לשבות אצל בתו אפ"ל באותה העיר אינו אוסר, [הסיע לבו מכאן], אבל הלך אצל בנו אוסר [לא הסיע ליבו מכאן דלא נוח לו אצל כלתו]

איזה מחיצה צריך לעשות לבור שבין שתי חצירות כדי ששניהם יוכלו למלאות?

לת"ק: בין מלמטה, בין מתוך אוגנו, (פי' בין כב"ש, בין כב"ה כדלהלן) לרשב"ג:

לבית שמאי: מלמטה, (לר"י: היינו בתחתית המים ושהקנים יבלטו חוץ למים, [הפסק גמור]) * לר"ה היינו סמוך למים לתוך הבור),

לבית הלל: מלמעלה. (לר"י: היינו סמוך למים, ושהקנים יגעו במים, [היכר של הפסק]), * לר"ה היינו בתחילת חלל הבור [כיון שמחצה תלויה מתרת רק במים, צריך שיהיה ניכר שנעשית לשם המים],

לרבי יהודה: מספיק בכותל שביניהם אפ"ל שהוא מחוץ לבור, [דמחיצה תלויה מתרת אפ"ל ביבשה, ולכן ל"צ שתהא ניכר שנעשה למים]

*ונדחו דבר רב יהודה דמים הקילו במחיצה תלויה, ועוד הקילו שגם ע"י קורה [רחבה ד"ט, [דבפחות מזה אין המחיצה יורדת וסותמת]] שעל פני הבור מותר למלאות [פי תקרה] ואפ"ל ממים שתחת הקורה מותר, ולא אכפת לן שעריבי מיא תחת הקורה.

מחיצה תלויה

לדידן: רק במים הקילו, (ולכן צריך היכר שנעשית למים)

לר' יוסי: בסוכה הוי מחיצה אפ"ל מה"ת,

לר' יהודה ור' ישמעאל: בשבת הוי מחיצה מדרבנן, (לחלק בין החצרות)

(ע' רש"י ד"ה קורה בד' ר"ש, וברא"ש שם)

דף פז

איך ממלאים מאמת המים עמוקה י' ורחבה ד"ט העוברת בחצר? (דינה ככרמלית)

לת"ק: ע"י עשיית מחיצה גבוה י' טפחים בתוך המים בכניסה וביציאה. [כנ"ל בבור, ובלי המחיצה האמה חולקת רשות לעצמה ודינה ככרמלית]

לרבי יהודה: כותל שעל גבה תידון משום מחיצה. [כנ"ל בבור]

במה נחלקו ת"ק ורשב"ג באמת המים העוברת בין החלונות האם מותר לדלות ממנה?

לפי זעירי: נחלקו ת"ק ורשב"ג האם האמה היא כרמלית מג"ט (ת"ק)*, או מד"ט (רשב"ג). (ואם היא כרמלית לכו"ע אסור להחליף אפ"ל דרך מקום פטור, כדלהלן)

לרב דימי: ונחלקו ת"ק ורשב"ג, על מידת האגפים של האמה, האם הקולא להחליף מהאמה שהיא כרמלית לביתו דרך האגפים שהם מקום פטור (כדלהלן) הוא עד ג"ט (ת"ק), או עד ד"ט (רשב"ג).

לרבינא: נחלקו בשיעור הפתיחה במחיצות שעשה לאמה, לת"ק עד ג"ט, לרשב"ג עד ד"ט.

*ווא"א להחשיב את האמה שבחצר כחורי כרמלית שהיא המשך למקום שהאמה יש בה שיעור כרמלית, או כי אין חורים לכרמלית או כי אין חורין במקום מופלג)

האם מותר להחליף דרך מקום ברשויות דרבנן?

לזעירי: אסור,

לרב דימי: מותר, אבל ברשויות מה"ת מודה אסור.

איך ממלאים מים מגזוזטרא שהיא למעלה מן המים?

למשנתינו: ע"י מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמעלה בין מלמטה.

*לרבי חנניא ב"ע: אם הגזוזטרא יש בה כ"ד טפחים על כ"ד טפחים, (והיא תלויה לא סמוך לכותל), מהני בלי מחיצות כלל [דאמר'י כוף וגוד], וכל היתר זה הוא רק בימה של טבריא, שיש לה אוגנים ועיירות מקיפות אותה, והיא דומה קצת לרה"י.

*לר' חנניא יש עוד כמה אפשרויות למלאות מגזוזטרא בלי מחיצה

א [רחבה כ"ד טפחים וארכה י"א טפחים ומשהו ומעמידה סמוך לכותל בפחות מג' טפחים,

ב] גבוהה י' ורחבה ו' טפחים וב' משהויין, ומעמידה ד"ט רחוק מן הכותל,

ג] גובהה י' ורוחבה ב' טפחים וב' משהויין, ומעמידה בקרן זוית.

האם מותר לשפוך שופכים לים מגזוזטרא העשויה עם מחיצות?

לת"ק: אסור [לא תיימי מיא, וא"כ כוונתו שיצאו המים אל הים שהיא כרמלית],

לר"ב: מותר [לא אכפת ליה שיצאו בדווקא].

שתי גזוזטראות זו למעלה מזו, ועשו מחיצה בשותפות * רק לעליונה

שתיהן אסורות, עד שיערבו, (ולרב, מיירי שהם סמוכות בתוך ד"ט [דאל"ה אין אדם אוסר נגד אויר]). או עד שתעשה תחתונה מחיצה לעצמה [גלי אדעתה דמסתלקת מן העליונה],

*דאל"ה הרי יש דין תשיש בגזל בשבת אינו אוסר על חבירו [כי הוא חייב להתזויר]

דף פח

ג' דברים התיר רבי חנניא בן עקיבא לאנשי טבריא

א [ממלאין מים מגזוזטרא בשבת, (כנ"ל)]

ב] טומנין בעצה, ואף שיש עליה טל אינו מכשיר, דמה שהלך ללקטם בבוקר היה כדי שלא להתבטל ממלאכתו, [אנשי טבריה עוסקים תמיד במלאכה],

ג] מסתפגין באלונטית (ולא חיישינן שמא יסחוט אותה).

האם מותר לשפוך מים לביב בשבת כשיצאו המים לחוץ?

לראב"י: מותר, ובלבד שיהיה הביב קמור ד"א בר"ה, [תיימי מיא בד"א האלה],

לחכמים: אפ"ל אם הביב מאה אמה אסור בימות החמה, [שמא יאמרו צינורו של פלוני מקלח] אבל שופך הוא לגג, והמים יורדין לביב.

לחנניא: אפילו לגג מאה אמה - לא ישפוך, [אין הגג עשוי לבלוע אלא לקלח].

מתי מותר לשפוך מים בחצרו כשהמים עתידים לצאת משם לרה"י?

אם החצר פחותה מד"א: אסור, [לרבה: אדם עשוי להסתפק סאתים מים בכל יום, ובד"א, אדם רוצה לזלפן, ולא יח"ל שיצאן, ולפ"ז מיירי רק בחצר מרובעת, וכשי' חכמים, לרבי זירא: בד"א, תיימי מיא, וכשי' ראב"י בביב הנ"ל, וכולה מתני' ראב"י, ולפ"ז מיירי אפ"ל שהחצר אינה מרובעת ואפ"ה מותר].

אם החצר דע"ד אמות: מותר, ולזה החצר והאכסדרה - מצטרפין לד"א, ולרבה הנ"ל רק כהחצר מהלך על פני האכסדרה,

ההיתרים אפ"ל בחצר פחותה מד"א

עשה לה עוקה בחצרו מחזקת סאתים* מן הנקב ולמטה, אפ"ל שהיא כבר מלאה מע"ש, וכשעשה העוקה בר"ה סמוך לחצרו צריך לקמור אותה, [כדי שתהיה מקום פטור].

בימות הגשמים מותר אפ"ל בלי עוקה [לא גזרו שמא יאמרו שצינור של פלוני מקלח, כי בימות הגשמים כל הצינורות בלא"ה מקלחים].

*ואם מחזקת סאה אסור לשפוך כלום, [שמא ישפוך יותר], והנ"מ בימות החמה אבל בימות הגשמים מחזקת סאה נותנים סאה (לר"נ), [כי אפ"ל יתן יותר לא יבואו להתיר לשפוך ישר לרה"ה, דסתם צינורות בימות הגשמים מקלחים]

רק מי שעשאה יכול להשתמש, וגם זה רק עם עירבו, [שאם לא כן אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר].

דף פט פרק כל הגנות

לטלטל בגנין חצרות וקרפיות

לרבי מאיר: גנין רשות לעצמן אפי' של שני ב"א ומותר לטלטל מזה לזה, בתנאי שיהיו בתוך י' טפחים, אבל אם יש בניהם גובה י', אסור, וכ"ש שמחצר לגג אסור, [גזירה משום תל ברה, (וגזרו ג"כ אפי' על עמוד ברה"י)] **חצירות** רשות לעצמן*, **קרפיות** רשות לעצמן.

לחכמים: גנין: אסור לטלטל מגג לגג, [דיריין חלוקים מלמטה] **חצרות:** אבל מותר לטלטל מגג לחצר או מחצר לחצר אפי' של שני ב"א, [לא ס"ל איסור דעמוד ברה"י הנ"ל], וכ"ז רק כשלא עירבו הבתים, הלא"ה גזרינן שמא יוציאו כלי הבית לחצר השני (ד' צא:), **וקרפיות** רשות בפנ"ע הן. (אפי' כשלא עירבו בני החצר), **לרבי שמעון:** גג חצר קרפף כולן רשות אחת הן, ומותר לטלטל מזה לזה אפי' של כמה ב"א.

וכ"ז לכלים ששבתו בחצר אבל כלים שבתו בבית אסור להעביר אותם אפי' מחצר לחצר. (ולזה נצרך העירוב לר"ש)

***אכן** הכותל שבין שתי חצירות כיון שהוא קבוע, אסור להעביר דרכו מחצר לחצר אף שהחצרות הם רשות אחת, [גזירה משום תל ברה, וכנ"ל]

לשי' חכמים שכל גג הוא רשות בפנ"ע האם מותר לטלטל יותר מד"א בגג אחד? אם המחיצות הניכרות (כגון שיש רק גג אחד) - לכו"ע מותר לטלטל בכל הגג,

אם המחיצות אינן ניכרות (שיש הרבה גגות זה ליד זה):

לרבי: אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, [לא אמר גוד אסיק מחיצתא ממחיצות שאינן ניכרות], (וכל מה שהוצרכו לאסור מגג לגג, היינו ב' אמות בזה וב' אמות בגג זה).

לשמואל: מותר לטלטל בכולו, [גוד אסיק מחיצתא]

לשי' חכמים מה הדין גג גדול הסמוך לגג קטן?

לרבי: הגדול מותר והקטן אסור, אמרי' גו"א מעודף המחיצות של הגדול, ויש לו גיפופים]

לשמואל: שניהם מותרים, [אמרי' גו"א ממחיצה שאינה ניכרת ונמצא שגם יש לקטן מחיצה המפסקת בינו לבין הגדול]

אבל אם יש דיריין על הגג מודה שהקטן אסור [דלא גו"א כשהמחיצה נדרסת].

לרבי יוסף: שניהם אסורים [צריך שיהיו מחיצות ממש לעשות גיפופים לגדול].

וכשיש מחיצה ממשית גדול מותר **בשלו**, [דאית ליה גיפופים] וקטן אסור, [דפרוץ במילואו]. **ואם** יש מחיצה ראויה לדירה רק על הגדול, גדול מותר גם בשל קטן [דבני קטן שלא בנו מחיצה נסתלקו משם].

לחכמים איך משכח"ל שיהיה מותר לטלטל בכל הגנין?

בנה עלייה ע"ג ביתו ופתח פתח קטן (ד"ט) לצד הגנין,

לר"מ איך משכח"ל שיהיה אסור להשתמש בכל הגנין?

בנה עלייה ע"ג ביתו ופתח פתח קטן לצד גינתו [גלי אדעתיה דמסלק עצמו מן הגנין].

דף צ

לשי' רב שאסור לטלטל בגג ד"א יש לדון במקרים דלהלן

ב"א בגג וב"א בעמוד רה"י: אסור [מכרמלית (גג) - לרה"י (עמוד)]

ב"א בגג, וב"א באכסדרה: ספק [האם חילוק 'בעלים' עושה איסור, או חילוק 'דיריין'].

ב"א בגג וב"א בחורבה: [אפי' על הצד החילוק 'דיריין' אסור, יתכן דחורבה חזיא לדיריין, ומאידך אין בה דיריין בפועל]

גנין השויין לרבי מאיר, וגג יחידי לרבנן [מחיצות ניכרות] שהם יותר מב"ס?

לרבי: מותר לטלטל בכולו, [ע"י גוד אסיק נחשב מוקף לדירה].

לשמואל: אין מטלטלין בו אלא ד"א, [ע"י הגו"א לא הוי הגג כמוקף לדירה]*

***ומודה** לטלטל מגג כזה (אף שהוא כרמלית) לקרפף אסור, [לר"מ כי גובה י' מפסיק בניהם ויש גזירת עמוד הנ"ל, **לחכמים** שמא יפחת הגג ויעמוד על ב"ס, (ומקרפף לקרפף לא גזרו 'שמא יפחת', כי יהיה ניכר הפחת ע"י שיש לו מחיצה, משא"כ בגג)].

ספינה שהיא יותר מב"ס?

לרבי: מותר לטלטל בכולה, [חשיב כמוקף לירה] (וכן הלכה)

לשמואל: אין מטלטלין בה אלא בד"א, [המחיצות הם רק להבריה מים]

כפאה הספינה ורוצה לטלטל ע"ג?

אם כדי לזפתה: לכו"ע אסור לטלטל יותר מד"א [דהא אפי' מחיצות שלמטה לא הוו לשם דיון]

אם לדור תחתיה: לרב מותר לטלטל בכולו, [כנ"ל בגנין], לשמואל רק ד"א [כנ"ל].

אכסדרה בבקעה פרוצה בד' רוחותיה?

לרבי: מותר לטלטל בכולה, [אמרינן: פי תקרה יורד וסותם מד' רוחות]

לשמואל: אין מטלטלין בה אלא ד"א, [לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם מד' רוחות]

דף צא

בשי' ר"ש שמותר לטלטל מחצר (כלי ששבתו בחצר) למבוי אפי' בלי שיתוף

לרבי: היינו רק אם לא עירבו הבתים להוציא הפצים לחצר, אבל אם עירבו אסור להוציא מן החצר למבוי [כיון ששכיחי כלים הבתים בחצר חייש' שמא יוציא למבוי]*,

לשמואל וריו"ח: אפי' עירבו, לא חיישינן ומותר להוציא כלים ששבתו בחצר למבוי, (כמו שלא גזר בג' חצרות זה ליד זה, ולא עירבו החיצונות זע"ז אלא עם האמצעי, עכ"ז מותר לבני החיצונות לטלטל באמצעות ולא גזר ר"ש שיציאו כליהם לחיצונה שכנגדה) (*ומה שאסר במשנה להוציא כלים ששבתו בבית, משכח"ל שיציאו לחצר דרך מלבוש)

כותל שבין שתי חצירות, גבוה עשרה ורוחב ארבעה, והיו בראשו פירות?

לריו"ח: רק לבית אסור להוריד את הפירות, [דלא גזרינן שמא יכניסם לביתו]

לר' חייא: אפי' לחצר אסור להורידם אפי' לחצר [גזירה שמא יכניסם לבית]

דף צב

שתי חצירות וחורבה אחת ביניהם, וחצר אחת עירבה ואחת לא עירבה

לרבי הונא: נותנין את החורבה לזו שלא עירבה, [דזו שעירבה אתי לאפוקי כלי בתים להורבה].

לל"ק דחייא בר רב בשם רב: נותנים לשניהם, ושתיהן אסורות. [כמו שגזר אליבא דר"ש להוציא כלים מחצר לחצר כשאות מהם עירבה, שמא יוציא כלי הבית].

לל"ב לחייא בר רב בשם רב: נותנים לשתיהם, ושתיהן מותרות. [כיון שלא שהכלים לא נשמרים בחורבה, לא שכיחים שם ולכן לא חוששין שיציאו כלי הבית לשם]

חצר קטנה שמול חצר גדולה הרי היא כפתחה של גדולה ומהו אנו לומדים:

א [כלאים - גפנים בגדולה - אסור לזרוע את הקטנה זרעים, [דהרי הם כאילו זרועים בגדולה] אבל כלי גפנים יש מחיצה [גיפופים], ולכן אינם מעורבים עם הזרעים, ולכן הם מותרות. זרע קודם גפנים בקטנה - מותר לזרוע זרעים בגדולה. [דלגבי גדולה יש פתח (מחיצה), אף שהזרעים ימשלו על הגפנים היותם בגדולה והגפנים בקנה, מ"מ לא קנסו חכמים לאסור (כי זרעים בכרם הוא רק דרבנן) כיון שזרע את הזרעים בהיתר].

ב [גט - אשה בגדולה וגט בקטנה, מתגרשת [דהאשה היא כאילו בקטנה ועומדת ליד גיטה] אשה בקטנה וגט בגדולה - אינה מתגרשת. [דהגט לא נגרר אחר האשה כי האשה היא זאת זצריכה לקנות את הגט ולא הפוך, ריטב"א]

ג [ש"ץ - צבור בגדולה ושליח צבור בקטנה - יוצאין ידי חובתן [דשליח ציבור שבקטנה, הוא כאילו בגדולה כי טפל ונגרר אחר הציבור].

ציבור בקטנה ושליח צבור בגדולה - אין יוצאין ידי חובתן. [א"א לומר שהציבור יגרר את הש"ץ, דרובה בתר חד לא נגרר]

ד [מנין - תשעה בגדולה ויחיד בקטנה - מצטרפין, [כנ"ל בש"ץ]

תשעה בקטנה ואחד בגדולה - אין מצטרפין. [כנ"ל]

ה [צואה בגדולה - אסור לקרות קריאת שמע בקטנה, [דהצואה היא כאילו גם בקטנה]

צואה בקטנה - מותר לקרות קריאת שמע בגדולה. [דבגי גדולה כמחיצה היא, ולא מצי בקטנה מקלקלא בשום מיד].

האם יש מושג שמחיצה אוסרת יותר מאילו לא היתה?

א [יש מקרים שעצם המחיצה אוסרת יותר מהעדרה:

ממה שאסור לזרוע בקטנה כשיש גפנים בגדולה, אפי' שאם לא היה גיפופים לגדולה היה מותר לזרוע זרעים בריחוק ד"א,

ב [יש מקרים שע"י בניית מחיצה מסתלקת מחיצה אחרת, ולכן אוסרת יותר מהעדרה:

א חצר גדולה שנפרצה לקטנה, והשוה את גיפופיה שאז הגדולה נאסרת, [נסתלקו הגיפופים]

ב סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין והשוה פצימיה לרבא פסולה, [סילוק הפצימין] (לאביי הסוכה כשרה משום פי תקרה יורד וסותם).

ג בית שחציו מקורה וחציו אינו מקורה, שמתר לזרוע גפנים כאן - זרעים ליד ואם השוה את קריוו - אסור [סילוק הפי תקרה]

ג [יש מקרים שהמחיצה גורם דין על הקרקע ולכן היא אוסרת יותר מאילו לא היתה:

מחול הכרם ליד הגדר שצריך 12 אמות ריק כדי לזרוע שם זרע אחר, (ואם לא היה כותל היה סגי בד"א), כיון שכל 'ארבע אמות' לגבי כרם הם המעבר לעבודת הכרם, וכל ד"א שליד הגדר - כיון שקשה לזרוען - מפקירם ולכן אם לא נשאר באמצע ד"א אין כאן מקום חשוב והוא בטל לגבי הכרם.